

GDK: 93:903

KAKOVOST DRUŽBENIH ODNOSOV IN VLOGA GOZDARSKE STROKE

Milan ŠINKO*

Izvleček

Opisane so vrste družbenih odnosov, ki se vzpostavljajo ob rabah gozdov. Posebej so opredeljeni politični odnosi v gozdarstvu. Kakovostni družbeni odnosi se vzpostavljajo v razmerah demokratičnega reševanja konfliktov, zato so predstavljeni pogoji demokracije. Sprejemanje politike je proces, ki bi moral biti voden tudi strokovno. Zaradi svoje vrednostnega sistema gozdarska stroka nastopa kot interesna skupina. Prikazana je možna vloga gozdarske znanosti v politiki.

Ključne besede: gozdarska politika, kakovost, gozdarska stroka, vrednote, demokracija, družbeni odnosi

THE QUALITY OF SOCIAL RELATIONSHIPS AND THE ROLE OF FORESTRY

Abstract

The paper concerns social relationships established by different uses of the forest. It also discusses political interactions in forestry. Nowadays social interactions of quality are being established under the circumstances of democratic solving of conflicts, therefore conditions of democracy are presented. The development of forestry policy is a process which requires professional leadership. Because of its system of values, forestry profession is a special interest group. A possible role of the forestry science in politics is also presented.

Key words: forestry policy, quality, forestry profession, values, democracy, social relationship

1 UVOD

Za mnoge ljudi je gozd eno zadnjih zatočišč pred tegobami vsakdanjega življenja. V gozd se umaknejo pred neprijetnimi okoljskimi vplivi, kot so onesnažen zrak ali mestni hrup, pa tudi pred pritiski različnih medčloveških odnosov. Gozd je mnogim sinonim za samoto. Prav paradoksalno pa je gozd tudi ena tistih naravnih tvorb, ki sproža ogromno število odnosov med ljudmi. Stanje gozda, ki ga obiskovalec dožema, je rezultat številnih človeških odnosov, ki so vplivali na njegovo oblikovanje in delno omogočajo obiskovalcem gozda njihovo občutenje samotnosti. Večina obiskovalcev nikoli ne vzpostavi odnosa, ki bi bil neposredno povezan z njihovo rabo gozda. Zato je namen našega prispevka pokazati pestrost družbenih odnosov, ki jih povzroča trenutna in potencialna raba gozda ter njihovo vsebino in obliko. Nadaljevali bomo z opredelitvijo pogojev za oblikovanje kakovostnih družbenih odnosov in predstavili, kaj lahko za družbene odnose naredi gozdarska stroka. Pokazali bomo, da gozdarska stroka v Sloveniji zaradi svoje vrednostne usmeritve izraža pristranost v političnem procesu in zato pogosto ni dejavnik kakovostnih družbenih odnosov.

2 GOZDARSTVO BREZ GOZDA

Brez družbenih odnosov ne bi bilo gozdarstva, lahko bi celo rekli, da je gozdarstvo celota družbenih odnosov, ki se nanašajo na gozd. Za "nastanek" gozdarstva so bolj pomembni družbeni odnosi, manj gozd kot fizična tvorba. Ljudje najprej vzpostavijo družbene odnose, saj je lahko gozd šele samo miselni pojem - ideja v razmišljanju ljudi, njihovem komuniciranju. Za ponazoritev trditve vzemimo skrajni primer, ko določeno ozemlje ni poraslo z gozdom. Ljudje se zaradi različnih vzrokov pričnejo ukvarjati z načrti za ogozditev. Ali je ta dejavnost (brez fizične pristnosti gozda) gozdarstvo? Zapleti se pričnejo tudi pri oblikovanju skupne ideje o gozdu. Kakšen je oziroma naj bi bil pravzaprav gozd? Ker se posamezniki razlikujejo po svojih vrednostnih sistemih, bo imela tudi ideja o gozdu veliko različic. Že pri opredeljevanju skupnega pojma bodo nastali konflikti, pa gozd materialno sploh še ne obstaja. Podobno se dogaja tudi pri načrtovalskih procesih, ko poskušamo opredeliti neko primerno stanje v prihodnosti. Zamisli o prihodnjih ciljih in poteh so zelo različne.

3 DRUŽBENI ODNOSI V GOZDARSTVU

Mnogonamenskost je lastnost gozda, da lahko zadovoljuje različne potrebe ljudi. Gozd kot naravna tvorba je omejen naravni vir in zato zahteva pri svoji rabi sodelovanje ljudi z različnimi interesi. Ljudje prihajajo v medsebojne stike - interakcije, ki jih spremlja sporazumevanje - komuniciranje. Družbeni stik in sporazumevanje sta glavna pogoja za vzpostavitev družbenih odnosov, ki so pomembna sestavina družbenih struktur. V nadaljevanju bomo obravnavali samo tiste družbene odnose, ki so relativno *obstojni, trdni in trajni*. Družbene odnose vzpostavljajo *posamezniki ali družbene skupine*. V gozdarstvu so pomembni tako medosebni odnosi in predvsem odnosi med družbenimi skupinami, ki se oblikujejo na podlagi interesov in različnih družbenih vlog. Tudi medosebni odnosi, ki so pomembni za gospodarjenje z gozdom, so največkrat zgolj parcialni odnosi članov različnih družbenih skupin. Lastniki gozdov, kot člani posebne družbene skupine, prihajajo v stik z delavci Zavoda za gozdove, ki imajo posebno družbeno vlogo. Omenjeni družbeni odnos ima velikokrat značaj *prisilnega* odnosa, saj se ti družbeni skupini zaradi zakonsko opredeljenih vlog ne moreta samostojno odločati o vzpostavljanju odnosa. *Prostovoljni* odnos, ki temelji na možnosti izbire, pa v gozdarstvu na primer vzpostavljajo člani gobarskega društva do drugih družbenih skupin.

Družbeni odnosi so po svoji *obliki* združevalni (konjunktivni) in razdruževalni (disjunktivni).

V *združevalne* odnose vstopajo ljudje, da bi dosegli določene skupne cilje (odnosi sodelovanja ali kooperacije) ali pa, kadar so prisiljeni delovati skupaj (odnosi prilagajanja ali akomodacije). Primer tipičnih odnosov sodelovanja v gozdarstvu so odnosi med lastniki gozdov, ki se združijo v gozdarsko zadrugo. Zaposleni delavci v organizaciji vzpostavljajo odnose, ker to narekuje skupna dejavnost. Zato so se pripravljani (prisiljeni) do določene mere prilagoditi - podrediti skupnosti. Pripravljani so sklepati kompromise, da so odnosi še znosni. Omeniti velja tudi odnose asimilacije, ki lahko nastopijo pri združevalnih odnosih in povzročijo, da neka skupina prevzame kulturne in vrednostne vzorce prevladujoče skupine. Taki primeri niso samo pri medetničnih odnosih, ampak so pogosti tudi v družbenih okoljih, kjer je težnja po prevladovanju in podrejanju pogosto sprejemljiva metoda za doseganje ciljev.

Razdruževalne odnose sestavljajo odnosi tekmovanja, nasprotovanja in konfliktov. *Tekmovalni* odnosi nastajajo pri prizadevanjih posameznikov ali družbenih skupin, da dosežejo cilje, ki zaradi relativne redkosti dobrin niso

dosegljivi vsem. Pomen tekmovalnosti se je še posebej povečal v družbah, kjer ima materialno blagostanje visoko veljavo. Z večanjem pomena tekmovalnosti se lahko prične pozabljati na razvoj "pravil igre", ki bi urejala temeljna pravila, po katerih naj bi tekmovanje potekalo. Kadar poskušajo udeleženci družbenih odnosov onemogočiti druge družbene skupine ali posameznike, da bi dosegli svoje cilje, gre za odnose *nasprotovanja*. S takimi odnosi se srečamo vsak dan, če ne drugod, jih opazimo pri odnosih političnih skupin - političnih strank. Cilj nasprotovanja ni fizično uničiti nasprotnika, kar se pogosto pojavi kot možnost pri skrajni obliki *konfliktnih* odnosov med večjimi skupinami (npr. državami). V takih odnosih se poskuša nasprotniku preprečiti doseganje ciljev na kakršenkoli način.

Konflikti, kot jih bomo razumeli v našem prispevku, so (RANNEY 1996) oblika boja med ljudmi zaradi doseganja različnih ciljev in zadovoljevanja nasprotujočih si interesov.

Vsebinsko družbenih odnosov opredeljujejo potrebe, ki jih ljudje skupno zadovoljujejo. Prevladujoča vsebina družbenih odnosov v gozdarstvu so ekonomski odnosi, ki imajo velikokrat značaj prisilnega odnosa, saj so nujni za zadovoljevanje materialnega preživetja ljudi. Ekonomski odnosi so tudi najbolj pregledni. Pri tem lahko upoštevamo predvsem odnose, ki se izrazijo na trgu. Interesi po zadovoljevanju kulturnih, športnih, izobraževalnih in podobnih potreb, povezanih z gozdom, povzročajo kulturne, športne in druge vrste odnosov.

4 POLITIČNI ODNOSI KOT VRSTA DRUŽBENIH ODNOSOV

V našem prispevku bomo posvetili pozornost predvsem političnim odnosom, ki nastajajo (HELD 1989), kadar si družbeni dejavniki (družbene skupine) prizadevajo, da bi ohranili ali spremenili svoje družbeno ali fizično okolje. Politične odnose vzpostavljajo posamezniki in predvsem družbene skupine, ki si prizadevajo za razdelitev omejenih virov, ki jih ne razdeli trg z mehanizmom ponudbe in povpraševanja. V gozdarstvu se na trgu pojavljajo samo gozdni lesni sortimenti in nelesni gozdni proizvodi, vrsta vlog (splošno koristnih funkcij) gozda, ki zadovoljujejo različne potrebe ljudi, pa ne. Netržne vloge gozda imajo ekonomski značaj javnih dobrin, za katere je značilno, da se povečano povpraševanje po njih ne more izraziti v povečani ponudbi. Interes po zadovoljitvi teh potreb je vedno večji, prevladujoče mnenje pa je, da lahko ustrezno količino ponudbe zagotovi samo država s sprejetjem obvezujočih pravil. Konflikt, ki

nastane pri odločanju o vsebini pravil, ki naj jih zagotovi država, je politični konflikt. Pojavi se politični interes posameznikov ali skupin, da država nekaj (ne)naredi ali pa opusti dejavnost, ki zagotavlja primerno raven netržnih vlog gozda. Konflikti, ki nastajajo zaradi omejenih virov in različnih vrednostnih sistemov ljudi, se razrešujejo v političnem procesu ali spontano-nenadzorovano. Družbeni odnosi v gozdarstvu, v katerih si posamezniki ali skupine prizadevajo za opredelitev ciljev in ukrepov za njihovo doseganje, so politični odnosi. Ker je gozd omejen naravni vir, pomeni, da nekateri cilji ne morejo biti doseženi, zato pomeni določanje ciljev tudi prerazporejanje virov in dobrin. V teh procesih redko sodelujejo posamezniki ampak predvsem skupine.

Način razdeljevanja dobrin je odvisen od vrste družbenoekonomskega sistema. V tržnem gospodarstvu opravi večino razporeditve trg, kjer pa to ni mogoče, je rezultat političnega procesa, v katerem sodelujejo posamezniki, interesne skupine, politične stranke, administracija, strokovnjaki ipd. Način sodelovanja pri odločanju je določen z družbenopolitičnim sistemom, ki ga predpisuje ustava. V monarhiji lahko to opravi monarh, v diktaturi diktator z vladajočo oligarhijo, v demokraciji pa ljudstvo. S tem so postavljena izhodišča (kriteriji) za ocenjevanje kakovosti družbenih odnosov.

5 KAKOVOST DRUŽBENIH ODNOSOV

V Sloveniji določa ustava, da je država demokratična republika. Odločanje na podlagi popolnega upoštevanja demokratičnih načel je mogoče le v idealnih razmerah, v realnosti pa je zaradi mnogih vzrokov omejeno. Upoštevanje demokratičnih načel v procesih odločanja o javnih zadevah lahko vpliva na različne oblike in vsebine družbenih odnosov, ki jih je mogoče tudi vrednostno opisati.

Kot kakovostne družbene odnose bomo opredelili tiste, ki nastajajo v pogojih demokratičnega sprejemanja odločitev o javnih zadevah. Kakovostni odnosi nikakor ne pomenijo odsotnosti konfliktov, ki neizogibno izhajajo iz same človeške narave, ampak predvsem način njihovega razreševanja. Predvidevamo namreč, da demokratični procesi lahko omogočijo nastanek kakovostnih družbenih odnosov. Zato bomo kot merila kakovosti uporabili kriterije, ki bi naj bi bili izpolnjeni, da bi bilo določeno ravnanje ljudi opredeljeno kot demokratično. V kolikšni meri odsotnost posameznega merila že izključuje oznako demokratičnosti, je vrednostna ocena. V skrajnem primeru že neizpolnjevanje

enega samega pogoja onemogoča, da bi družbene odnose označili kot demokratične.

6 NAČELA DEMOKRACIJE

Pred opredeljevanjem značilnosti demokracije velja opozoriti (RANNEY 1996), da nobena znanstvena ali "logična" opredelitev modela demokracije ni edina pravilna. Predvsem si nasprotujejo načini, s katerimi naj bi udejanili osnovne zamisli o demokratični družbi (npr. dileme med reprezentativnim ali participativnim konceptom). Opozoriti velja na primerjavo s popolnim trgom kot idealom in le težko dosegljivim realnim stanjem.

Za naš prispevek bomo uporabili opredelitev (RANNEY 1996) demokracije kot oblike upravljanja, ki je organizirana na podlagi suverenosti ljudstva, politične enakosti, upoštevanje volje ljudstva (popular consultation) in vladavine večine.

Suverenost ljudstva zahteva, da je končna moč za politično odločitev razporejena med vse ljudi in ne le nekaj med njimi ali celo samo enega.

Načelo politične enakosti zahteva, da ima vsak odrasel državljani enake možnosti sodelovati v procesu političnega odločanja. Najenostavneje je ta zahteva izražena v geslu "ena oseba, en glas". To demokratično načelo temelji (ZAJC 1993, s. 176) na pravici posameznika in enakosti teh pravic ne glede na verska, politična, moralna ali druga prepričanja ali pa osebni položaj. Tudi različna stopnja izobrazbe ne podeljuje posameznikom več "pravic". Vsak državljani ima enake pravice pri izražanju svojih preferenc in enake pravice, da se njegove zahteve vključijo v politični proces.

Načelo upoštevanje volje ljudstva vsebuje dve zahtevi:

1. država mora imeti institucionalne mehanizme, s pomočjo katerih državni uradniki lahko ugotovijo, kaj ljudje hočejo v javni politiki sprejeti in uveljaviti;
2. državni uradniki morajo preference ljudi izpolniti, četudi jih ne odobravajo.

Seveda izpolnjevanje preferenc ljudi ne pomeni vedno takojšnje izvedbe dejanj, ki naj bi neposredno vodila k določenim ciljem, ampak predvsem vključevanje preferenc v proces odločanja. Vsi interesi morajo biti izraženi in pregledni. Ta zahteva najbolj neposredno nakazuje eno od bistev demokracije, in sicer (RANNEY 1996), da vladanje izhaja iz ljudstva in da odločitve, kaj je v interesu ljudi, morajo izhajati iz ljudstva samega in ne od samoizbranih vodij (neizvoljenih) političnih strank, znanstvenikov, prerokov, vojaških vodij, poslovnežev ali

univerzitetnih profesorjev. Interesi se ne ocenjujejo kot dobri ali slabi, koristni ali škodljivi, etični-neetični in po teh kriterijih izključujejo iz javnega odločanja. Predvsem pa nobena družbena skupina nima več pravic, kot druga. Tudi stroka ne.

Zahteva po *vladavini večine* predvideva, da bo vlada, kadar se ljudje ne strinjajo v določeni zadevi, ukrepala v skladu z željami večine, ne pa manjšine. Ta zahteva je v sodobnem svetu tudi ena najbolj spornih, čeprav v končni fazi omogoča sprejemanje in izvrševanje političnih odločitev. V zadnjih desetletjih se je odnos do te zahteve v marsikateri družbi zelo spremenil (koncept samoomejevanja večine), saj se je izkazalo, da je preglasovanje manj učinkovito kot dogovarjanje in sporazumevanje, ki vodita v sprejemljive kompromise (PLOCHMANN 1984, SCHMITHUESEN/ MONTALAMBERT 1991). Ugotovitev ni nepomembna tudi za gozdarstvo, kjer lahko nadzor nad razpršenimi subjekti politične odločitve pomeni znatno "entropijo". Sklepanje kompromisov kot rezultat, nasproten preglasovanju, zahteva strokovno pomoč udeležencem pogajanj. Udeleženci morajo biti enakovredni tako po politični moči kot po znanju. Četudi bi moral že izraz strokoven vključevati nevtralnost, pa je to v realnem svetu težko doseči, vendar nadaljnja razprava presega naše okvire.

Med pogoje demokracije naj uvrstimo tudi zahtevo (DAHL 1985, po HELD 1989) po *razsvetljenem razumevanju*: "...da bi lahko dosledno izražal(a) svoje preference, mora imeti vsak(a) državljan(ka) primerne in enake možnosti...za odkrivanje in uveljavljanje svojih preferenc o zadevah, o katerih se odloča." Vedenje se nanaša tako na odkrivanje interesov, kar je seveda zelo kočljivo področje, kot tudi na znanje, kako in s kakšnimi "stroški - posledicami" cilje doseči. Znanje seveda posredujejo strokovnjaki, ki pa so lahko zaradi lastnega vrednostnega sistema pristranski.

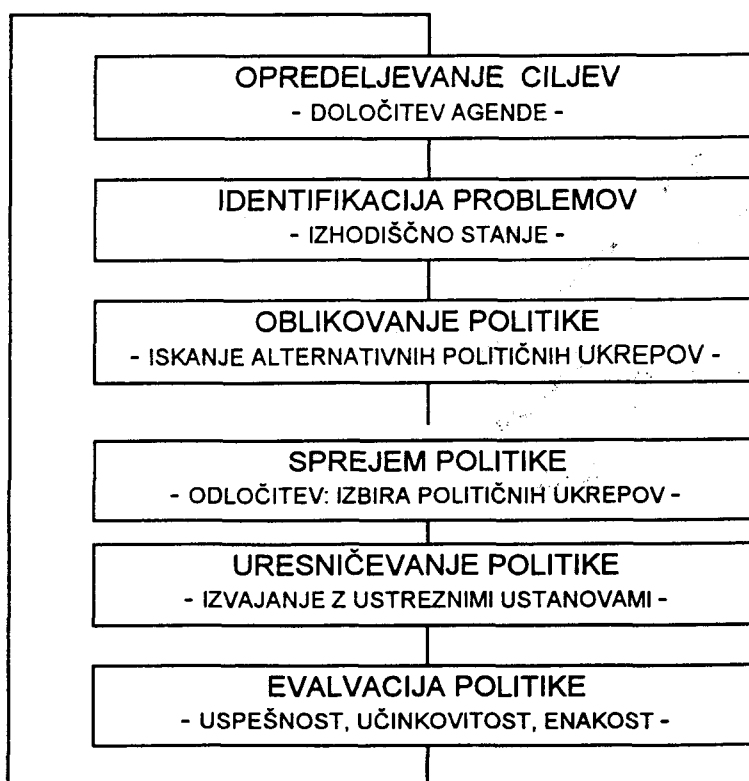
Čeprav se demokratična načela nanašajo na posameznike, je v realnem svetu vpliv "idealnega" ali povprečnega (enakovrednega) posameznika majhen, skoraj neznamen. Zato se na podlagi skupnih interesov oblikujejo družbene (interesne) skupine, ki tekmujejo za različne politične možnosti. Tudi v državah z daljšo tradicijo demokracije ugotavljajo (BEHAN 1977), da so v gozdarsko politične procese v ZDA vključene predvsem manjše interesne skupine, zagovarjanje večinskega interesa pa se kaže v pokroviteljskem ravnanju javnih ustanov, ki vodi k minimalnim uspehom. Zato je gozdarska politika predvsem odnos med interesnimi skupinami. V Sloveniji imamo nekaj več izkušenj s konceptom

oblastnih elit, ki obvladajo instrumente za manipulacijo in sprejemajo politiko, ki je v njihovem interesu. Z ravni elitističnega pogleda verjamejo (ELLEFSON 1992), da imajo zaradi svojih prednosti (moč, znanje) in motivacije (ideološke obveze, interes po moči) pravico odločati v imenu tistih, ki so enostavno prenesli svoja pooblastila nanje. Največkrat naj bi bili to člani "splošne javnosti", katere interese zagovarjajo.

7 POLITIČNI PROCES IN GOZDARSKA STROKA

Stopnjo demokratičnosti neke politike označuje predvsem način, kako je bila oblikovana, in ne toliko njena vsebina. Zato je treba analizirati politični proces, v katerem je bila sprejeta posamezna odločitev. V procesu sodeluje vrsta interesnih skupin, mi pa bomo v nadaljivanju obravnavali predvsem vlogo gozdarske stroke.

Kot gozdarsko stroko bomo razumeli skupnost ljudi, ki imajo gozdarsko izobrazbo, pridobljeno v procesu formalnega gozdarskega šolanja na izobraževalnih ustanovah različnih ravni.

Slika: Politika kot proces (RIIHINENE/ TIKKANEN 1992)

Politični proces je kompleksen in tudi strokovno zahteven projekt, ki vključuje vrsto družbenih odnosov. Le malokrat poteka spontano, za njegovo uspešnost pa je pomembno, da je voden. Vodenje naj bi zagotovili primerno strokovno usposobljeni državni organi, katerih nevtralnost do posameznih konceptov je vsaj na formalni ravni neoporečna. Na vsaki stopnji bi moral zagotavljati vključevanje demokratičnih načel. Stroka mora udeležencem sprejemanja politike posredovati vse tehnične in znanstvene informacije, ki so povezane s predmetom odločanja. Izključevanje javnosti s sklicevanjem na strokovno zahtevnost vprašanj oziroma ne zagotavljati, da so v odločanje vključeni vsi zainteresirani, ki se jih posamezna politika dotika, ne zagotavlja doseganja ciljev, zaradi katerih se je proces tudi začel.

Politični proces je predvsem *tekmovanje med različnimi vrednotami* kot osnovno "valuto" procesa. Vrednostni sistem gozdarske stroke v Sloveniji ima značaj ideologije, ki jo opredeljujejo (RANNEY 1996) skupne vrednote, pogledi na idealno stanje, obravnavanje narave človeka, strategije za delovanje in politične taktike. V stroki prevladuje zamisel sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki nima alternativne izbire, zagovarjanje interesov samo ene strani (interes javnosti), predvsem pa izbira ukrepov, ki naj bi zagotavljali sonaravnost, sta zelo pristrana. Pristranost otežuje eno izmed osnovnih nalog strok - povečati kulturo bivanja med ljudmi. Veliko vprašanj se poraja tudi ob dejstvu, da v preteklosti politika sonaravnega gozdarstva še ni imela priložnost verifikacije legitimnosti na demokratičnih osnovah. Gozdarska stroka se uvršča med interesne skupine in kot taka ne more vsaj do določene mere nevtralnno sodelovati pri urejanju javnih zadev. Ločnica med strokovno in politično razpravo je zato slabo razvidna.

Podrobnejša raziskava vrednostnega sistema gozdarskih strokovnjakov v Sloveniji še ni bila narejena. Za opredelitev, zakaj ima gozdarstvo značilnosti interesne skupine, ne pa strokovne družbene skupine, si bomo pomagali z nekaterimi razmišljanji, ki se pojavljajo prav v zadnjem času ob pobudah za oblikovanje gozdarskega etičnega kodeksa (Gozdarski vestnik 4/96, Okrogla miza o gozdarski poklicni etiki). Prevladujoča misel razprav je, da naj bi bila glavna naloga gozdarske stroke uveljavljanje interesov gozda, kar je v demokratični družbi, kjer je osnovni subjekt človek (ki edino lahko izraža svoje interese), razvojni anahronizem.

Zato ni presenetljivo, da se strokovnjaki največkrat ukvarjajo s spreminjanjem ljudi - prosvetljevanjem (vpliv na njihov vrednostni sistem). Delovanje gozdarske stroke zaradi vrednostne pristranosti ne zagotavlja izpolnjevanja demokratičnosti političnega procesa in zato ne prispeva k večji kakovosti družbenih odnosov.

Povedano je seveda v nasprotju s prepričanjem večine gozdarskih strokovnjakov, da delujejo v dobro javnega interesa in predvsem v tem vidijo potrditev svojega poslanstva.

8 VLOGA GOZDARSKE ZNANOSTI V DRUŽBI

Za primer, kako se lahko posamezni deli gozdarske stroke vključujejo v demokratične procese, si oglejmo nekatere poglede na vlogo gozdarske znanosti. Znanstvene in tehnične informacije lahko zagotavljajo predvidevanja o posledicah obstoječe politike ali pa (ne)sprejemanja novih ukrepov. Vključevanje znanstvenih informacij olajša oblikovanje začetne faze političnega procesa in v veliki meri omogoča natančnejšo opredelitev gozdarske politike zaradi jasne opredelitve mogočih posledic predlaganih rešitev. Vključevanje znanosti lahko vpliva tudi na predlagatelje sprememb politik, da jasneje določijo svoje cilje in je zato politično odločanje omejeno na razpravo o vrednotah, kjer je politična presoja najbolj potrebna. Poudariti je treba, da se tudi znanstveniki srečujejo s pojmom tveganja pri svojih napovedih. Prav negotovost oz. tveganje jim omejuje legitimnost pravice dokončne odločitve, ki jo sprejmejo politiki, čeprav se na to pravico znanstveniki pogosto sklicujejo. Vendar bi moral sprejeti končno odločitev tisti, ki neposredno ali posredno prevzema njene posledice.

V demokratičnih sistemih obstaja delitev dela med gozdarsko znanostjo in tistimi, ki sprejemajo javne odločitve - politiki (RIIHINEN/ TIKKANEN 1992). Politiki predstavljajo distribucijo političnih interesov v družbi in določajo cilje na podlagi zaznanih preferenc o interesih in informacij o virih, ki jih obravnavajo. Znanstveniki naj bi ugotavljali, ali so predlagani cilji skladni ali konfliktni. Posebna vloga znanosti je tudi, da odkriva politične ukrepe, s katerimi se lahko cilji učinkoviteje dosežejo. Tak pogled na delitev vpliva med politike in znanstvenike izhaja iz podmene, da je določanje ciljev subjektivno in temelji na željah ljudi, ki naj bi jih zaznavali politiki. Implicitno tak pristop vsebuje ugotovitev, da znanstveniki ne vedo, kaj je najbolje za ljudi, lahko pa odkrivajo pojavljanje različnih družbenih vrednot. V političnem procesu se od znanstvenikov pričakuje predvsem (ELLEFSON 1992) njihov smisel za dejstva, objektivnost in sposobnost logičnega reševanja problemov. Vloga znanstvenikov je lahko tudi obremenjujoča, če podcenjujejo zapletenost procesa odločanja, lahko so tudi nezadovoljni s svojo nezmožnostjo oskrbeti udeležence odločanja z ustreznimi informacijami, ali pa postanejo nestrpni zaradi dolgotrajnih političnih pogajanj, ki

so nujna za oblikovanje kompromisa o določeni zadevi. Seveda se tudi pri delu znanstvenikov pojavijo vplivi njihovih vrednot in pristranost. V družbah, kjer je število znanstvenikov tako veliko, da je zagotovljena tudi pluralnost njihovih vrednostnih sistemov in zato obstoj različnih pogledov na probleme, je vključevanje znanosti v politične odločitve manj problematična. V državah, kjer ni nekega kritičnega števila znanstvenikov, tudi ni potrebnih protiuteži, ki bi onemogočale vključevanje subjektivnih pogledov na določen družben problem. Odsotnost znanstvene konkurence vpliva, da se znanstveniki ukvarjajo predvsem z normativističnim pristopom reševanja družbenih problemov.

9 SUMMARY

Forest as a natural formation is a limited natural resource. Consequently, its use requires co-operation of people with different interests. The state of a forest is a result of numerous human relationships. Individuals and social groups establish different forms of co-operation and disunion, the most important of which are economic and political relationships. High-quality social relationships are relationships which are formed under conditions of democratic decision making on matters of public interest. A high-quality relationship does not mean absence of conflicts, which inevitably arise from human nature itself but the way in which such conflicts are solved. We believe that democratic processes make the formation of high-quality social relationships possible. Democracy is a form of management organised on the basis of sovereignty of the people, political equality, the counselling role of the people and majority opinion. Democratic principles must be present in all phases of a political process, which should be under professional leadership. A professional field must provide policy makers with all technical and scientific information relating to the subject of decision making. The field of forestry, which is most directly involved in the political process of the development of forestry policy, has its own system of values, because of which it may be defined as an interest group. Partiality, which arises from the determination of values of forestry, interferes with unbiased co-operation in the process of the formation of forestry policy. This is the reason for absence of one of the basic democratic principles, political equality and for deterioration of conditions for social relationships of quality are deteriorating.

Forestry science has a special role in democratic solving of social conflicts. But there is, however, a division of labour between politicians and scientists. What is primarily expected from scientists in a political process is a sense for facts, objectivity and competence for logical problem solving. The influence of scientists on the democratisation of society depends, among other things, on their numbers, which ensures, at critical mass, the necessary plurality of views.

10 VIRI

- BEHAN, R., 1977. A Political, Historical, and Irresponsible View of the Forest Policy-making Process.- V Centers of Influence and U.S. Forest Policy (ur. Convery, F.J., Davis J.E). North Caroline, Duke University, s. 125-132.
- ELLEFSON, P.V., 1992. Forest resources policy.- Process, Participant and Programs.- New York, McGraw-Hill, 504 s.
- HELD, D., 1989. Modeli demokracije.- Ljubljana. Univerzitetna konferenca ZSMS, Knjižnica revolucionarne teorije, 317 s.
- PLOCHAMANN, R., 1984. Individual objectives and social goals on forest resources.- Zbornik IUFRO konference. Policy analysis for forestry development. Thessaloniki. s. 11-19.
- RANNEY, A., 1996. Governing. New Jersey. -Prentice-Hall Int. 478 s.
- RIIHINEN, P./ TIKKANEN, I., 1992. Forest Policy Formulation under the Market system. v zborniku IUFRO (ur. Koch, Moiseev) Integrated sustainable multiple-use forest management under the market system. Pushkino, VNIILM, s. 95-106.
- SCHMITHUESEN, F./ MONTALEMBERT, M.R., 1991. Current trends in forest policies. Zbornik X. svetovnega gozdarskega kongresa. vol. 7. Revue forestiere francaise, Nancy. s. 9-18.
- ZAJC, D., 1993. Volitve kot sredstvo in kriterij demokratizacije v vzhodni Evropi in Sloveniji. V: Volitve in politika po slovensko; ocene, razprave in napovedi. Ljubljana. Znanstveno in publicistično središče.